Les 5.5

De sfeer in onze groep

Doel Blok 5

De leerlingen leveren een actieve bijdrage aan de gemeenschap van de klas en school.

Leskern

De leerlingen leren hoe ze een actieve bijdrage kunnen leveren aan de sfeer in de groep.

Woorden

tevreden, ontevreden, de sfeer, veilig

Hulpzinnen

- Ik vind het oké (ik ben tevreden)
- Ik vind het niet oké (ik ben niet tevreden)

Materialen

- Illustraties Blij, Duim omhoog, Duim omlaag, Veilig
- Illustratie Zoek iemand die
- Werkblad Een steentje bijdragen aan de groep
- De grondwet van de school
- De groepsafspraken (gemaakt in Blok 1)
- De vijf foto's van het werkblad Steentje bijdragen aan de groep op A4-formaat

Voorbereiding

- Bedenk les voorbeelden van situaties waarin leerlingen iemand goed hielpen.

Agenda

- **Binnenkomer**
- **Wat gaan we doen en leren?**
- **Hoe willen we het in onze groep?**
- **Zoek iemand die**
- **Wat hebben we gedaan en geleerd?**
- **Afsluiter**

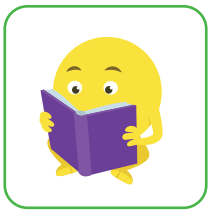

Binnenkomer

Doe een binnenkomer, bijvoorbeeld onderstaande.

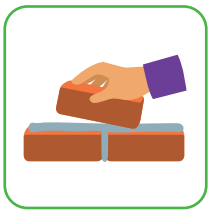
Echo

De leerlingen zitten in een kring. U vraagt aandacht door op uzelf en uw ogen te wijzen. Zeg een woord of een klank, bijvoorbeeld tsjakkeboem en vraag de leerlingen het woord na te zeggen in het ritme. Variaties kunnen zijn: tsjakkeboemboem, tsjakke en combinaties. Uiteraard kunnen allerlei woorden gebruikt worden: pannenkoekenbakken, pannenkoek, stroop. Laat nu leerlingen beginnen met een woord of woordgroep te zeggen, waarna de groep nazegt.

Wat gaan we doen en leren?

Wat hebben we tijdens dit blok al veel geholpen! Waar hielp jij? Ga staan als je een keer iemand hebt geholpen: (Wijs hierbij steeds de tekeningen of plaatjes aan die op de blokposter zichtbaar zijn gemaakt.)

- *met rekenen*
- *door een taak te doen (wijs een van de taken aan op het takenbord)*
- *bij een conflict*
- *die veel jonger was dan jij*

Vul aan met de situaties die u vooraf heeft bedacht.
We hebben dus al heel vaak anderen geholpen. Dat is fijn! Een opsteker voor jullie!
In deze les kijken we hoe je kunt helpen om met elkaar een fijne groep te zijn.

Hoe willen we het in onze groep?

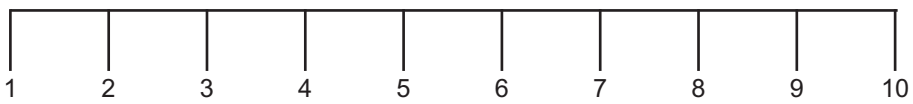
Leg de afspraken uit Blok 1 in de kring. *Dit zijn de afspraken van de groep. Ze zijn nodig om een fijne groep te kunnen zijn. We kijken nu of jullie vinden dat we een fijne groep zijn. Een groep waar iedereen zich* **veilig** *en fijn voelt.* Laat de illustraties Blij en Veilig en de grondwet van de school zien. *Op deze school vinden we het belangrijk dat iedereen zich veilig en fijn voelt.*

We meten **de sfeer** *van de groep.* Dit kan met een barometer, of gebruik de uitkomsten van de veiligheidsmeting. *Als je aan de linkerkant van de kring gaat staan ben je tevreden, dan zeg je:* **Ik vind het oké!**. Laat de illustratie Duim omhoog zien en loop naar links. Zet de kaart op de stoel. *Als je niet tevreden bent, dan zeg je:* **Ik vind het niet oké!***, dan ga je rechts in de kring staan.* Loop met de illustratie Duim omlaag naar rechts en zet de kaart op een stoel. Je kunt ook tussenin gaan staan.

Stel de volgende vragen. Stem ze af op het niveau van uw groep. De leerlingen gaan staan bij de illustratie Duim omhoog of Duim omlaag:

- *Houden we ons aan de afspraken* (wijs naar de afsprakenposter)*?* Zijn veel leerlingen ontevreden over het nakomen van de afspraken, laat ze dan één voor één beoordelen met de barometer en sta dieper stil bij de afspraken waar de leerlingen ontevreden over zijn.
- *Is het veilig in onze groep?* Laat de illustratie Veilig zien.
- *Kun je lekker leren/ werken in onze groep?*

Benoem steeds het globale beeld. Bijvoorbeeld: *Het grootste deel van jullie is* **tevreden** (duim omhoog), *een paar leerlingen zijn* **ontevreden** (duim omlaag). Breng de scores eventueel op het bord in beeld door de aantallen te schrijven onder de illustraties Duim omhoog / er tussen/ Duim omlaag. Ga niet in op individuele keuzes, om te voorkomen dat leerlingen zich hierbij onveilig voelen. Benoem dat als leerlingen er alleen met u over willen praten dit op een later moment kan. De leerlingen gaan zitten. Vraag naar een eerste reactie. Laat drie leerlingen even kort reageren.
U kunt de leerlingen ook een score laten geven van 0 tot 10. Ze schrijven het cijfer individueel op een briefje. Haal de briefjes op en laat een leerling de cijfers op lezen. Turf de aantallen op het bord waarop u een lijn tekent van 1 – 10 zoals hieronder.

Zoek iemand die

Laat één voor één de foto's zien van het werkblad Steentje bijdragen aan de groep.
Dit zijn manieren waarop je kunt helpen om met elkaar een fijne groep te zijn, een groep waarin iedereen zich veilig voelt.

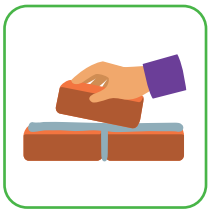
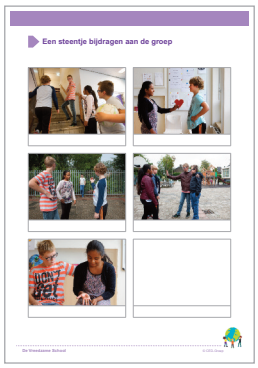

Foto 1: helpen bij plagen of pesten
Foto 2: elkaar troosten
Foto 3: elkaar herinneren aan de afspraken (rustig zijn op de gang)
Foto 4: elkaar opstekers geven
Foto 5: niemand buitensluiten

Misschien hebben jullie meer ideeën! Die schrijf of teken je in het lege vak.
We gaan Zoek iemand die doen. Laat de illustratie zien. De leerlingen lopen met werkblad en potlood door het lokaal en houden hun hand omhoog totdat ze een partner hebben gevonden. Doe dit eventueel voor met een leerling als er leerlingen bij zijn die deze werkvorm nog niet eerder hebben gedaan.
Leerling A stelt de vraag of leerling B wel eens geholpen heeft zoals op de foto's te zien is. Leerling B vertelt of wijst alleen een foto aan. Leerling B noteert zijn naam onder de foto van het werkblad van leerling A.
De leerlingen wisselen van rol: nu stelt leerling B de vraag aan leerling A. De leerlingen bedanken elkaar. Ze doen hun hand omhoog en zoeken een nieuwe partner.
Laat leerlingen zo een paar minuten uitwisselen. De leerlingen die hun werkblad vol hebben gaan zitten. Zij zijn de vraagbaak voor de anderen.

Vraag wat is opgevallen. Neem hierin de volgende aandachtspunten mee:
- Focus op wat al goed gaat, daar liggen aanknopingspunten voor het versterken van de sfeer/ de veiligheid.
- Stel vragen als: *Waar helpen we elkaar goed? Waar zijn we trots op? Waar kan het beter?*
- Afhankelijk van het niveau van uw groep kunt vragen:
  Is het nodig om afspraken bij te stellen? Welke en hoe?
  Is het nodig om een extra afspraak te maken? Waarover?
  Wie heeft er hulp nodig van een maatje of van de hele groep?

Rond af met een opsteker voor de goede ideeën. Noteer de belangrijkste conclusies en hang ze zichtbaar in het lokaal. *We kijken later opnieuw hoe er wordt geholpen en of er iets veranderd is in de sfeer.*

Wat hebben we gedaan en geleerd?

We zagen hoe we het vinden in onze groep (verwijs naar de barometer). *We bedachten ideeën om het (nog) fijner te maken. Dingen waarbij we elkaar kunnen helpen, zodat iedereen het naar zijn zin heeft in de groep.*
In dit blok keken we steeds hoe we ons steentje kunnen bijdragen in onze groep en in de school. We hebben nu heel veel ideeën!

Afsluiter

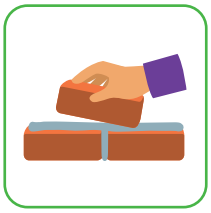
Doe een afsluiter, bijvoorbeeld onderstaande.

Waar is mijn steen?
Een leerling mag naar de gang. Zijn of haar steen wordt verstopt in het lokaal. Als de leerling terugkomt in het lokaal gaat hij op zoek naar de steen. De leerlingen geven met klappen aan of hij ver van de steen vandaan is of dichtbij. Naarmate hij dichterbij de steen is gaat de groep harder klappen.

Leerkrachtgedrag

- Benoem het als u leerlingen elkaar ziet helpen en geef opstekers.
- Laat leerlingen elkaar ook bedanken voor hun hulp.
- Nodig leerlingen uit elkaar te zeggen wat er fijn was aan de hulp die gegeven werd.

Vervolgactiviteiten

Een veiligheidscommissie of sfeercommissie

U kunt een paar leerlingen uitnodigen zitting te nemen in de veiligheidscommissie. Deze leerlingen (drie tot vier) hebben als taak:
- te observeren hoe de groep aan de slag gaat met de verbeterpunten,
- bij leerlingen na te vragen hoe ze het vinden in de groep,
- leuke activiteiten te bedenken om de groep (nog) fijner te maken.

Kies leerlingen die de sfeer versterken en leerlingen die het lastig vinden zich aan de groepsafspraken te houden.

Zichtbaarheid - Zo doen we het in onze groep

Maak de (bijgestelde) afspraken samen met leerlingen zichtbaar in de groep. Hang de afspraken die onderwerp van gesprek waren op een prominente plek in het lokaal. En maak foto's van de manieren waarop leerlingen elkaar kunnen helpen en die helpend zijn voor een goede sfeer.

De Kei van de school

Sluit de routine Kei van de school af op schoolniveau in een viering met ouders
- met het vieren van de hoogte van het bouwwerk met stenen.
- door nog een paar leerlingen een opsteker te geven voor hun hulp.
- door iedere groep iets te laten uitbeelden van de hulp die ze geven in de klas of school.

Maak de ideeën van de leerlingen om ook thuis mee te helpen zichtbaar in de gang zichtbaar met foto's of tekeningen. Hiermee laat u zien hoe de leerlingen ook thuis kunnen oefenen in het zorgzaam zijn voor elkaar en de omgeving.

U kunt ook afronden door iedere leerling zijn steen mee te geven naar huis. Sta er bij stil hoe de leerlingen ook thuis of in de wijk een steentje kunnen bijdragen: opruimen, helpen zoeken als iets kwijt is, helpen met koken, je beker afwassen, iemand helpen die bang is om van de glijbaan te glijden, vuil oprapen op straat en in de vuilnisbak gooien.